

Niekoľko poznámok k významu výročných správ škôl pre biografistiku

Biografie vo výročných správach škôl z územia
Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53

Banská Bystrica
13. – 14. apríl 2010

Mgr. Bronislava Svobodová
Univerzitná knižnica v Bratislave

Obsah

- Charakteristika prameňa a krátky historický prehľad
- Spracovanie VSŠ v UKB
- Informačný potenciál článkov
- Charakter biografických informácií
- Biografie vo VŠS 1918/19 – 1952/53 – on-line databáza
- Biografie vo VSŠ z územia Slovenska za škol. roky 1918/19 – 1952/53 – knižné vydanie

Charakteristika prameňa

Výročné správy škôl :

- primárny a autentický prameň pre výskum jednotlivých školských inštitúcií, školstva a vzdelávania všeobecne
- typologické hľadisko – *nepravé periodiká*
- hľadisko periodicity – *ročenky*
- rukopisné a tlačené

Historický prehľad

- vznik: potreba výmeny informácií
- tristoročná tradícia vydávania VSŠ na Slovensku (17. – 20. stor.)
  - pôvodne jednoduché pozvánky na začiatok škol. roku alebo na záverečné skúšky
- 1667 – *Programma* – pozvánka na začiatok vyučovania v novozałożenom Ev. kolégiu v Prešove
- 1849, resp. 1850 – *Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Österreich*
  - pravidelné a povinné vydávanie VSŠ pre stredné školy

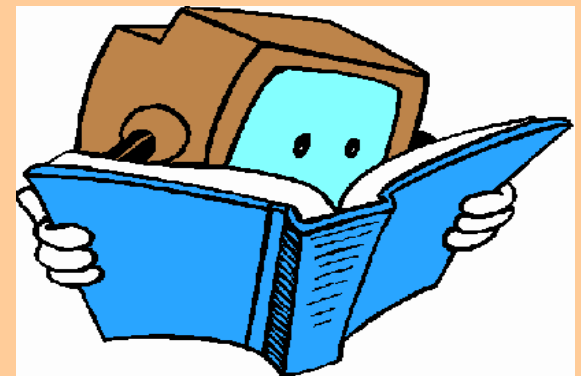
Historický prehľad

- po r. 1918 – viacero výnosov – *základný z r. 1921* – upravoval formálnu a obsahovú stránku VSŠ
- 1938 – predpísaný názov *Výročná zpráva*
- 50. r. 20. stor. – VSŠ prestávajú vychádzať – finančné dôvody, politicko-ideologické tlaky, reforma stredného školstva v ČSR

Spracovanie VSŠ v UKB

- úloha vyplývajúca z Plánu a Smernice SNRB
- tri etapy spracovania VSŠ:
  1. 1701 – 1850 – úloha ukončená
  2. 1850/51 – 1917/18 – nespracované
  3. 1918/19 – 1952/53 – úloha rozpracovaná
- súpis a rozpis súčasne

Výsledky spracovania

Tlačené výstupy:

GEŠKOVÁ, Želmíra – KRIŠKOVÁ, Ľubica.

Bibliografia výročných správ škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53.

(Martin, 1998)

KRIŠKOVÁ, Ľubica. *Bibliografia výročných správ škôl z územia Slovenska 1701 – 1850.* (Bratislava, 2006)

GEŠKOVÁ, Želmíra. *Biografie vo výročných správach škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53.* (Bratislava, 2009)

Výsledky spracovania

On-line databázy:

Bibliografia výročných školských správ z územia Slovenska 1701 – 1850

Bibliografia článkov z výročných školských správ z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53

Biografie vo výročných školských správach 1918/19 – 1952/53

Články vo VSŠ

informačný potenciál

- VSŠ: 1. informácie pre potrebu školy – tzv. školská kronika
- 2. fórum na prezentáciu vedeckej, pedagogickej a literárnej činnosti pedagógov a študentov
- početné štúdie, vedecké state, odborné rozpravy, reflexie, eseje, literárne práce
- široký okruh spoločenských, prírodných a technických vedných disciplín

Články vo VSŠ informačný potenciál

Tematické hľadisko:

- pedagogicko–didaktická problematika
- články o dejinách a činnosti škol. inštitúcií
- história, etnografia, jazykoveda, literatúra, umenie
- prírodné vedy, matematika, fyzika, geografia
- biografistika

Charakter biografických informácií

Osobnosti:

- pedagógovia, študenti a nepedagogickí pracovníci + z iných oblastí kultúrneho, politického a vedeckého života
- regionálneho významu, celoslovensky a v zahraničí známe
- národnosť: slovenská, česká, maďarská, nemecká, rusínska/ruská a i.
- pôsobiace na Slovensku
- s určitým vzťahom k Slovensku
- ich aktivity a názory nejakým spôsobom súviseli so Slovenskom

Charakter biografických informácií

- kvalita a rozsah biografických informácií rôzne podľa typu článkov:
  - profilové články
  - nekrológy
  - hodnotiace, spomienkové, oslavné články
  - smútočné oznámenia
  - slávnostné prejavy
  - pozdravné a blahoprajné listy
  - správy
  - fotografie

Charakter biografických informácií

Základný rámec biografických informácií:

- dátum a miesto narodenia
- vzdelanie
- pedagogická, vedecká, publikačná činnosť
- vyznamenania
- dátum a miesto úmrtia
- fotografia

Biografie online databáza

- prezeranie – cca 1700 záznamov
- abecedné radenie podľa priezviska
- biografické heslo:
  - *záhlavie*
  - *vlastné heslo*
  - *poznámková časť*
  - *zdroj hesla*

Hattala, Štefan - stredoškolský profesor, riaditeľ gymnázia

Narodil sa v Žabinci (Trenčín). R. 1909 získal aprobáciu z latinčiny a nemčiny. Od toho r. pôsobil na gymnáziu v Nitre, r. 1919 bol vymenovaný za riaditeľa Gymnázia J. Hollého v Trnave. Od r. 1922 bol zemským školským inšpektorom.

Pozn: Zdrojový dokument vyšiel ako 10. Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave.

Zdroj: PhDr. Štefan Hattala. - In *Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. - 1927/28. - S. 15.

Biografie online databáza

- Práca s biografiami možná aj v databáze článkov:
<http://retrobib.ulib.sk/wwwisis/clankyVSS.htm>
a) prezeranie: *Tematické prezeranie – Biografie*

Články VSS zoznamy podľa MDT - Microsoft Internet Explorer

Súbor Úpravy Zobraziť Otvorené položky Nástroje Pomocník

Dozadu Hľadať Otvorené položky

Adresa <http://retrobib.ulib.sk/wwwisis/clankyVSS1.htm> Prejsť

**Bibliografia článkov
z výročných školských správ z územia Slovenska
za školské roky 1918/19 - 1952/53
(Zostavila Želuzna Gešková)**

Databázová verzia Bibliografie článkov z výročných školských správ z územia Slovenska za školské roky 1918/19-1952/53 nie je zatiaľ uzavretou bázou, v súčasnosti obsahuje 3130 bibliografických záznamov. Výskyt zdrojových dokumentov a ich signatúry eviduje tlačou vydaná Bibliografia výročných školských správ z územia Slovenska 1918/1919-1952/1953. (Márin 1998).

III. výročná správa

Archeológia
Architektúra
Archívniectvo
Bibliografia
Biografie
Biologické vedy
Botanika
Dejiny všeobecne a svetové
Dejiny Česko-Slovenska
Dejiny Slovenska
Divadlo
Domáce hospodárstvo
Ekonomické vedy
Etika
Filozofia
Fotografie
Fyzika
Genealógia

Geológia
Grafika
Hudba
Chémia
Jazykoveda
Knihovníctvo
Kreslenie
Kresťanská cirkev
Kultúra
Kultúrne pamiatky
Literárna veda
Literatúra svetová
Literatúra slovenská
Malíarstvo
Matematika
Medicína, farmácia
Náboženstvo
Národopis, ženské hnutie

Polnohospodárstvo
Právo
Priemysel, doprava
Psychológia
Sociálna starostlivosť
Sochárstvo
Spolky
Staviteľstvo
Šport
Taneč
Technika všeobecne
Umelecké remeslá
Verejná správa, vojenstvo
Vlastiveda
Výchova, vzdelávanie
Zemepis, mapy
Zoológia

start

Local intranet

Biografie online databáza

b) vyhľadávanie: *Rozšírené vyhľadávanie*

Články VSS Rozšírené vyhľadávanie - Microsoft Internet Explorer

Súbor Úpravy Zobraziť Obľúbené položky Nástroje Pomocník

Dozadu Hľadať Obľúbené položky

Adresa http://retrobib.ulib.sk/wwwisis/clankyV552.htm

**Bibliografia článkov
z výročných školských správ z územia Slovenska
za školské roky 1918/19 - 1952/53
(Zostavila Želmira Gešková)**

Databázová verzia Bibliografie článkov z výročných školských správ z územia Slovenska za školské roky 1918/19-1952/53 nie je zatiaľ uzavretou bázou, v súčasnosti obsahuje 3130 bibliografických záznamov. Výskyt zdrojových dokumentov a ich signatúry eviduje tlačou vydaná Bibliografia výročných školských správ z územia Slovenska 1918/1919-1952/1953. (Martin 1998).

Všetky polia 929

Heslo/osobnosť Hattala

Všetky polia 929

and Heslo/osobnosť Hattala

and Všetky polia

and Všetky polia

Zobraziť 10 záznamov na stranu

Zruš Hľadaj Návod Späť

Rešeršnú požiadavku zadávame bez diakritiky a bez medzier medzi znakom ; a termínmi!
Ikona umožňuje prístup k indexu vyhľadávacích termínov

V rámci databázy sú použité nasledujúce skratky: Zoznam skratiek

univerzitná knižnica
v Bratislave Univerzitná knižnica v Bratislave, 2006-2008

Výkonná redakcia: PhDr. Zuzana Hudecová
Garanti databázovej verzie: Odborná časť: Katarína Pekařová
Mgr. Bronislava Svobodová Technická časť: Danica Zendulková

Local intranet

start Doručená pošta pro b... Doručená pošta (7) - ... Niekoľko poznámok k ... Články VSS Rozšírené ... SK 10:13

Biografie online databáza

PhDr. Štefan Hattala . - In *Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. - 1927/28. - S. 15.
Poznámky: Zdrojový dokument vyšiel ako 10. Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave.
Fotografia Š. Hattalu, prvého riadneho prof. gymnázia J. Hollého v Trnave.

B00148

Vyhľadany záznam v databáze článkov

Hattala, Štefan - stredoškolský profesor, riaditeľ gymnázia

Narodil sa v Žabinci (Trenčín). R. 1909 získal aprobáciu z latinčiny a nemčiny. Od toho r. pôsobil na gymnáziu v Nitre, r. 1919 bol vymenovaný za riaditeľa Gymnázia J. Hollého v Trnave. Od r. 1922 bol zemským školským inšpektorom.

Pozn: Zdrojový dokument vyšiel ako 10. Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave.

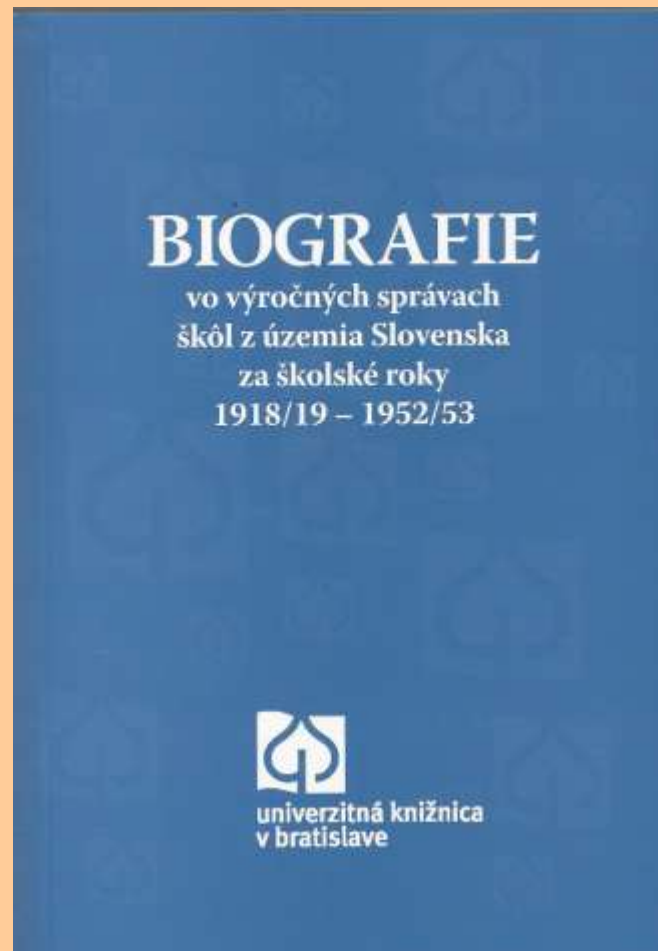
Zdroj: PhDr. Štefan Hattala. - In *Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. - 1927/28. - S. 15.

B00148

Ten istý záznam z biografickej
databázy

Biografie knižné vydanie

- GEŠKOVÁ, Želmíra. *Biografie vo výročných správach škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53*. (Bratislava, 2009)
- pramenná báza – výlučne biografické články z VSŠ
- kritérium výberu – MDT 929
- 1584 záznamov o 1219 osobnostiach
- SBS – 43% osobností; PES – 16% osobností

Biografie

knížné vydanie

Štruktúra bio–bibliografického hesla:

- *záhlavie*
- *číslo záznamu*
- *údaj o zdroji*
- *anotácia*
- *poznámka*

HATTALA, Štefan – stredoškolský profesor, riaditeľ školy

426. PhDr. Štefan Hattala. – 1 fotogr. – In *10. jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave. – 1927/28, s. 15.*

Fotografia. Narodil sa v Žabinci (Trenčín). V r. 1909 získal aprobáciu z latinského a nemeckého jazyka. Pôsobil na gymnáziu v Nitre, v r. 1919 ho vymenovali za riaditeľa Gymnázia J. Hollého v Trnave. Od r. 1922 bol zemským škol. inšpektorom.

PhDr. Štefan Hattala . - In *Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. - 1927/28. - S. 15.
Poznámky: Zdrojový dokument vyšiel ako 10. Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave.
Fotografia Š. Hattalu, prvého riadneho prof. gymnázia J. Hollého v Trnave.

B00148

Záznam v databáze článkov

Hattala, Štefan - stredoškolský profesor, riaditeľ gymnázia

Narodil sa v Žabinci (Trenčín). R. 1909 získal aprobáciu z latinčiny a nemčiny. Od toho r. pôsobil na gymnáziu v Nitre, r. 1919 bol vymenovaný za riaditeľa Gymnázia J. Hollého v Trnave. Od r. 1922 bol zemským školským inšpektorom.

Pozn: Zdrojový dokument vyšiel ako 10. Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave.

Zdroj: PhDr. Štefan Hattala. - In *Jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. - 1927/28. - S. 15.

B00148

Záznam z biografickej databázy

HATTALA, Štefan – stredoškolský profesor, riaditeľ školy

426. PhDr. Štefan Hattala. – 1 fotogr. – In *10. jubilejná výročná zpráva Československého štátneho reálneho gymnázia Jána Hollého v Trnave*. – 1927/28, s. 15.

Fotografia. Narodil sa v Žabinci (Trenčín). V r. 1909 získal aprobáciu z latinského a nemeckého jazyka. Pôsobil na gymnáziu v Nitre, v r. 1919 ho vymenovali za riaditeľa Gymnázia J. Hollého v Trnave. Od r. 1922 bol zemským škol. inšpektorom.

Záznam v knižnej publikácii

Biografie – knižné vydanie

ukážka

diatrického spolku na Slovensku, členom pediatickej spoločnosti v Berlíne. Pôsobil ako prodekan a dekan LF UK a prarektor Slovenskej univerzity.

I

ILAVSKÝ, Ján (1910 – ?) – mikrobiológ

566. Ján Ilavský. – In *Soznam osôb, ústavov a štátnych skúšobných komisií Slovenskej univerzity v Bratislave. Soznam prednášok v letnom semestri*. – 1947/48, s. 22.

Profilový článok. Narodil sa 6. mája 1910 v Turčianskej Blatnici (dnes Blatnica). Bol MUDr., doc. mikrobiológie. Habilitoval sa 2. mája 1947 na Lekárskú fakultu Slovenskej univerzity.

ILKOVIČ, Dionýz (1907 – 1980) – fyzik, univerzitný profesor

567. Dionýz Ilkovič. – In *Soznam osôb, ústavov a štátnych skúšobných komisií Slovenskej univerzity v Bratislave*. – 1946/47, s. 35.

Profilový článok. Narodil sa 18. januára 1907 v Šarišskom Štiavčaku. Bol RNDr., riadnym prof. fyziky na SVŠT, prof. na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity (od 30. augusta 1943), prednostom Ústavu technickej fyziky SVŠT a Fyzikálneho ústavu Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity (od 2. augusta 1944), členom jednoty československých matematikov a fyzikov v Bratislave, členom redakčnej rady Matematicko-fyzikálneho časopisu, V škol. r. 1942/43 – 1944/45 pôsobil ako dekan Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity. V r. 1945 získal cenu SNR za prírodné vedy.

568. RNDr. Dionýz Ilkovič. – In *Program Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave*. – 1950/51, s. 33.

Profilový článok. Bol mimoriadnym prof. a prednostom Ústavu technickej fyziky SVŠT, mimoriadnym prof. Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity. Predtým pôsobil ako 5S prof., asistent Fyzikálno-chemického ústavu Prírodovedeckej fakulty KU v Prahe. Bol členom Ústrednej vedeckej rady. Pozn.: Ďalšie profilové články boli publikované v škol. r. 1940/41, s. 116; 1941/42, s. 183; 1942/43, s. 135; 1943/44, s. 78; 1944/45, s. 67; 1947/48, s. 194; 1948/49, s. 208.

ILLENČÍK, Viliam (1899 – 1973) – lesný inžinier, vysokoškolský profesor

569. Ing. Viliam Illeňčík. – In *Program Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave*. – 1944/45, s. 68.

Profilový článok. Narodil sa 2. júna 1899 v Spátskej Teplici. Bol lesným správcem v Kežmarku, hlavným lesným správcem v Spátskej Novej Vsi, mimoriadnym prof. a prednostom Ústavu zariadenia lesov SVŠT, prednostom Odboru lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva SVŠT (1941 – 1945). Pozn.: Ďalšie profilové články boli publikované v škol. r. 1941/42, s. 184; 1942/43, s. 136; 1943/44, s. 79.

IRMLER, Ján (1913 – 1974) – knihovník, prekladateľ, stredoškolský profesor
FERANEC, Jozef – stredoškolský profesor
GREGOROVIC, Štefan – stredoškolský profesor
KOPERDAN, Štefan – stredoškolský profesor
NÉMETH, Pavel (1894 – ?) – stredoškolský profesor

570. Pozri záznam č. 316.

ISAČENKO, Alexander Vasilievič (1911 – 1978) – jazykovedec

571. Alexander Vasiljevič Isačenko. – In *Program Slovenskej vysokej školy obchodnej v Bratislave*. – 1947/48, s. 36.

Profilový článok. Narodil sa 21. decembrom 1910 v Leningrade (dnes Petrohrad, Rusko). Bol PhDr., mimoriadnym prof. ruského jazyka na SVSO (menovaný 23. mája 1947), mimoriadnym prof. na FF UK (od 3. júla 1945). Habilitoval sa 25. mája 1939 na univerzite v Lublane. Bol členom Societe linguistique de Paris, Societe des Slavisants de Paris, Pražského lingvistickeho krúžku, Slavistického družstva v Lublane, Linguistic Society of America, Societe genevoise de linguistique v Ženeve, jazykovedného odboru MŠ, podpredsedom Bratislavského lingvistickeho krúžku a členom skúšobnej komisie pre učiteľstvo na 5S.

ISTÓKOVÁ, Lenke (? – 1938) – učiteľka

572. Istók Lenke. – In *A Rimaszombati Magyar Királyi Állami Polgári Fiu- és Leányiskola évkönyve*. – 1938/39 a 1939/40, s. 85.

Krátky nekrológ. Bola učiteľkou na meštianskej škole, tannmistrkou ev. detského krúžku a dlhú r. viedla ev. nábožnú školu. Zomrela 1. decembra 1938.

IVANKA, Milan (1876 – 1950) – politik, publicista, advokát

573. Dr. Milan Ivanka, poslanec A. S. – 1 fotogr. – In *Jubilejná ročenka 1919 – 1929 a výročná správa Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave*. – 1929/30, s. 53.

Fotografia.

IVAŠKO, Ľudovít – stredoškolský profesor

574. [Ivaško Lajos]. – In *A Bratislavai Állami Magyar Gimnázium értesítője*. – 1942/43, s. 9 – 10.

Profilový článok. V školstve pôsobil takmer 40 r. Učil v Berehove na vyššom gymnázium, neskôr v Košiciach. Počas prvej svetovej vojny bojoval, ako odporúčaný sa dostal do zajatia na Sibír. Po skončení vojny sa vrátil do Košíc, kde bol riaditeľom maďarského reálneho gymnázia. Do Bratislavy prišiel v novembri 1938. Pôsobil ako riaditeľ štátneho maďarského učiteľského ústavu a od 1. septembra 1939 aj štátneho maďarského gymnázia. Od 1. decembra 1941 bol na zdravotnej dovolenke. Dňa 31. augusta 1942 odišiel do dôchodku. Na jeho počesť 8. októbra 1942 usporiadal prof. zbor slávnostný večierok.

IZÁK, Emil (1868 – 1949) – verejný pracovník, ekonóm

575. Emil Izák, h[avný] tajomník sv. col[nickej] pokl[adnice], tajomník kuratória. – 1 fotogr. – In *Jubilejná ročenka 1919 – 1929 a výročná správa Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave*. – 1929/30, s. 50.

Fotografia.

IZÁK, Ján (1866 – 1924) – národný pracovník, lekár

576. Dr. Ján Izák. – In *Výročná správa Hudobnej a dramatickej školy pre Slovensko v Bratislave*. – 1926/27, s. 3 – 4.

Nekrológ. Zaujímal sa o vznik školy. Bol členom Hôr. kuratória. Zomrel 30. júna 1924.

Možnosti článkov vo VSŠ hľadiska biografistiky:

- vlastné biogr. články
- zoznamy pedagógov a študentov
- publikačná činnosť
- fotografie

biografie

monografie

personálne a tematické
bibliografie

Ďakujem za pozornosť

bronislava.svobodova@ulib.sk

